

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента Дрозда Олексія Юрійовича на дисертацію Сезоновой Ольги Миколаївни на тему: «Адміністративно-правові засади надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертації. У кожній розвинутій країні світу одним із основоположних конституційних прав людини і громадянина є право на освіту. Держава в особі компетентних суб'єктів владних повноважень забезпечує доступність для населення всіх рівнів освіти в державних і комунальних установах; розвиток вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг здобувачам вищої освіти. Більше того, в Україні громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту на конкурсній основі.

Безумовно, в основу діяльності Національної поліції України, Служби безпеки України, Збройних сил України, інших відповідних спеціалізованих державних органів має бути покладене її наукове обґрунтування та професіоналізм поліцейського, військовослужбовця тощо. Адже як переконує практика, без спеціальної професійної освіти неможливо отримати якісних фахівців. Водночас сучасна система підготовки курсантів у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання потребує вдосконалення, зокрема з огляду на обов'язковість і доцільність впровадження в Україні міжнародних стандартів європейської спільноти в освітянському просторі.

Система освіти не повинна відставати від процесів інтенсивного реформування сектору безпеки і оборони України, тим більше тоді, коли переглядається концептуальне підґрунтя реалізації правоохоронної функції держави. Професіоналізм, належна підготовка працівників має бути визнані основним, домінуючим чинником забезпечення національної безпеки країни та життєдіяльності населення.

Нині правоохоронна система України перебуває у стадії активного реформування. Одним із актуальних питань юридичної науки і практики сьогодення є підбір оптимальної моделі функціонування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. У цьому контексті права тисяч здобувачів вищої освіти, які в майбутньому вирішили сумлінно служити суспільству через надання послуг у сфері підтримання і гарантування національної безпеки країни, а також науково-педагогічних працівників мають бути належним чином враховані та захищені у цих процесах компетентними суб'єктами публічної адміністрації. Водночас не менш важливого значення набуває забезпечення державних і суспільних інтересів в освітній сфері.

З огляду на вищевикладене, вбачається доцільним ґрунтовне дослідження питань подальшого розвитку та вдосконалення адміністративно-правових засад надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання в сучасних реаліях. Отже, дисертаційна робота Сезонової О. М. саме і демонструє комплексний підхід до аналізу зазначеної тематики та вирішення існуючих практичних проблем, є актуальною в доктрині адміністративного права.

Дисертаційне дослідження виконано з урахуванням положень Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016-2020 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03 березня 2016 р. Дисертацію виконано в межах планів наукових досліджень Науково-дослідного інституту публічного права. Тема роботи пов'язана з низкою програмних документів, серед яких Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04 вересня 2013 р. № 686-р, Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, введена в дію указом Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016, Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України від 25 листопада 2016 р. № 1252.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Методологія дослідження зазначеної проблеми обрана відповідно до об'єкта та предмета дисертаційної роботи, з урахуванням сформульованої мети та відповідних завдань. Це дозволило здобувачу розглянути визначену проблему у динаміці й взаємозв'язку з іншими закономірними явищами суспільного життя.

Мета дисертаційного дослідження сформульована таким чином, щоб на підставі узагальнення положень чинного законодавства та доктринальних розробок з'ясувати сутність, принципи, особливості організації та надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання; розкрити зміст застосування адміністративних процедур в освітній сфері компетентними органами виконавчої влади, та, відповідно, розробити пропозиції з удосконалення нормативно-правової бази у цій сфері.

Відповідно до поставленої мети в дисертації повністю виконано такі завдання: сформулювати поняття, визначити зміст та ознаки освітніх послуг як складової державної освітньої політики й об'єкта адміністративно-правового регулювання; визначити місце закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в системі суб'єктів надання освітніх послуг; розглянути правові засади та з'ясувати принципи надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання; розкрити сутність адміністративно-правового механізму надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання; охарактеризувати адміністративні процедури організації і надання освітніх послуг установами МВС України; охарактеризувати адміністративні процедури організації та надання освітніх послуг установами Служби безпеки України; охарактеризувати адміністративні процедури організації та надання освітніх послуг установами Збройних Сил України; з'ясувати сутність, напрямки та форми взаємодії закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання з іншими суб'єктами формування та реалізації державної освітньої політики; визначити напрями вдосконалення адміністративно-

правового регулювання організації та надання освітніх послуг закладам вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Досягти обраної мети дисертанту дозволило не лише логічно побудований та чітко викладений матеріал у дисертації, але й опрацьована література, список якої є доволі значним, а ознайомлення з ним дозволяє стверджувати, що він є цілком повним і достатнім, адже вивчені та проаналізовані теоретичні напрацювання вчених, які досліджували ті чи інші матеріальні та процедурні аспекти освітньої діяльності, пов'язаних із ними питань. Крім того, був здійснений досить детальний та критичний аналіз чинного законодавства.

Представлена на рецензування дисертація є комплексним науковим дослідженням, яке виконане дисертантом особисто. Вищевказане дає підстави стверджувати, що сформульовані в дисертаційному дослідженні наукові положення, висновки і рекомендації мають достатню міру обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів базується на сучасному рівні постановки проблеми, актуальності, значущості для науки адміністративного права, практичної діяльності органів державної влади та системи вищої освіти. Це дослідження є однією із перших наукових праць, у якій комплексно розглянуто адміністративно-правові засади надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Здобувачем продемонстровано характерні особливості власних напрацювань, які відрізняють його роботу від наукових доробків інших дослідників.

У науковій роботі висунуто низку положень, нових у концептуальному плані й важливих для юридичної практики, з яких особливу увагу заслуговують такі:

1) постановка й актуалізація автором питання про необхідність теоретичного узагальнення та нового вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні сутності адміністративно-правового статусу закладів

вищої освіти зі специфічними умовами навчання як сукупності прав і обов'язків юридичних осіб публічного права у сфері освіти, їхніх правових гарантій, врегульованих нормами адміністративного законодавства, які окреслюють порядок і умови взаємин закладів вищої освіти з компетентними суб'єктами публічної адміністрації й корелюються залежно від конкретного переліку особливостей специфічних умов навчання;

2) розробка низки авторських дефініцій, більшість з яких враховують аспекти доктринального тлумачення відповідних понять, обґрунтування доцільності їхнього нормативного закріплення, що дозволить спростити практику реалізації значної кількості правових норм у сфері організації та надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, адже вміщують конкретні визначення, що спрощує їх розуміння та тлумачення;

3) визначення актуальних питань класифікації принципів надання освітніх послуг, що здійснюється закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, а також розкриття складу адміністративно-правового механізму надання таких освітніх послуг, який утворюють нормативний, інституційний та функціональний складники;

4) здійснення розкриття сутності взаємодії закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання із суб'єктами формування та реалізації державної освітньої політики, яка охоплює зв'язки координації, субординації та реординації.

Здобувачем розроблено й інші наукові положення, які є новими для теорії адміністративного права, а також варто підтримати розроблені здобувачем пропозиції та рекомендації щодо внесення змін до вітчизняного законодавства у цій сфері.

У цілому дисертація носить завершений характер, мета дослідження досягнута, завдання роботи виконані. Все наведене свідчить про належний рівень наукової новизни у дисертації та її достовірність.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування і використання. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для подальшого дослідження питань реалізації адміністративно-правових засад надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, визначення шляхів удосконалення адміністративно-правового регулювання у цій сфері.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях, положеннях, висновках і рекомендаціях, сформульованих у дисертації. Основні положення дисертації знайшли відображення в 5 наукових статтях, з них 4 опубліковані у вітчизняних фахових виданнях із юридичних наук, 1 стаття – у закордонному науковому виданні, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, доцільно зазначити про певні зауваження щодо положень, які потребують уточнення. Окремі зауваження стосуються дискусійних питань і потребують додаткової аргументації.

1. У підрозділі 1.1. «Освітні послуги як складова державної освітньої політики та об'єкт адміністративно-правового регулювання» під державною освітньою політикою запропоновано розуміти сукупність засобів, способів і методів реалізації стратегічних суспільних інтересів для досягнення цілей по забезпеченню функціонування та розвитку національної системи освіти. Сформульовано поняття освітніх послуг, що надаються закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Натомість дисертантом не у повній мірі розкрито зв'язок таких освітніх послуг з сучасними процесами реалізації державної освітньої політики в Україні.

2. Зміст окремих підрозділів дисертаційного дослідження виглядає у певній мірі переобтяженим через наведення загальновідомої інформації, яка має опосередковане значення для вирішення визначених наукових завдань,

зокрема у підрозділі 1.3. «Правові засади та принципи надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання». Автором наводяться значна за обсягом характеристика нормативно-правових актів, серед яких постанови Кабінету Міністрів України, накази центральних органів виконавчої влади.

3. У підрозділі 1.4. «Адміністративно-правовий механізм надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання» розкрито сутність адміністративно-правового механізму надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, з'ясовано його структурні елементи. Належним чином охарактеризовано зміст і стадії певних адміністративних процедур в освітній сфері, зокрема ліцензування діяльності з надання освітніх послуг, акредитації освітніх програм, реалізації функцій державного нагляду (контролю). Однак, за межами уваги дисертанта залишився ґрунтовний розгляд інституційної акредитації закладу вищої освіти, хоча у дисертації й акцентовано на важливості цієї процедури.

4. У підрозділі 3.1. «Взаємодія закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання з іншими суб'єктами формування та реалізації державної освітньої політики» сформульовано поняття й розкрито головні аспекти вказаної взаємодії з МОН України, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти та Державною службою якості освіти України. Окремо наголошується на тому, що вимога підпорядкованості закладів вищої освіти центральним органами виконавчої влади, у сфері управління яких вони перебувають, обмежує відповідну взаємодію. Однак, у дисертації належним чином не конкретизовано напрямки такої особливої співдії у сфері освіти.

5. У підрозділі 3.1 «Взаємодія закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання з іншими суб'єктами формування та реалізації державної освітньої політики» дисертантом запропоновано затвердження окремих нормативно-правових актів з метою підвищення дієвості забезпечення компетентними суб'єктами владних повноважень процесів надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, зокрема

стратегічний план розвитку нової моделі відомчої вищої освіти МВС України, спільний наказ щодо організації взаємодії суб'єктів формування та реалізації державної освітньої політики з органами виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають такі заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Дисертаційне дослідження лише виграло б, якби автор запропонував структуру проектів зазначених нормативно-правових актів.

“ Наведені спірні положення і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертантом. В дослідженні автору вдалося досягти його мети.

Висновок. Дисертаційне дослідження на тему: «Адміністративно-правові засади надання освітніх послуг закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, відповідає вимогам, що містяться в Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, Сезонова Ольга Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
начальник відділу
докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

О. Ю. Дрозд